

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Lenky Matyášové a soudců JUDr. Viktora Kučery a JUDr. Jakuba Camrdy v právní věci žalobce: **L. K.**, proti žalované: **Vězeňská služba České republiky, Věznice Jiřice**, se sídlem Ruská cesta 404, Jiřice, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Krajského soudu v Praze ze dne 6. 1. 2020, č. j. 55 A 85/2019 - 23,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **se zamítá.**
- II. Žalované **se** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti **nepřiznává.**

Odůvodnění:

I. Vymezení věci

[1] Žalobce (dále jen „stěžovatel“) se kasační stížností domáhal zrušení v záhlaví označeného usnesení Krajského soudu v Praze (dále jen „krajský soud“), jímž byl zamítnut návrh stěžovatele na ustanovení zástupce v řízení o žalobě na ochranu před nezákonným zásahem žalované, který má spočívat ve zbavení dispozičního práva k polovině peněz přijatých dne 1. 10. 2019 na tzv. podúctu rezerva „R“.

[2] V řízení před krajským soudem požádal stěžovatel o osvobození od soudních poplatků. Krajský soud jeho žádosti vyhověl a usnesením ze dne 29. 11. 2019, č. j. 55 A 85/2019 - 18, jej osvobodil od soudních poplatků v rozsahu 95 %. Stěžovatel následně podal návrh na ustanovení zástupce. Uvedl, že vykonává trest odnětí svobody a že žalovaná má v řízení protichůdné zájmy – vystupuje jednak jako účastník řízení a jednak zprostředkovává doručování korespondence stěžovateli. Stěžovatel se proto obával, že mu nebudou doručeny všechny soudní obsílky, příp. nebudou písemnosti jím odeslané doručeny soudu.

II. Rozhodnutí krajského soudu

[3] Krajský soud v napadeném usnesení uvedl, že stěžovatel splňuje jednu z podmínek pro ustanovení zástupce, tj. jsou u něj dány předpoklady pro osvobození od soudních poplatků, ostatně od soudních poplatků byl v řízení před krajským soudem v rozsahu 95 % již osvobozen. Ode dne vydání usnesení, kterým byl ve zmiňovaném rozsahu osvobozen, přitom nedošlo k podstatné změně rozhodných okolností. Dále však krajský soud uvedl, že není splněna druhá podmínka pro ustanovení zástupce, tj. nezbytná potřeba ustanovení zástupce k ochraně jeho práv. Obava stěžovatele z nezákonného maření jeho obrany není dle krajského soudu ničím podložená. Veškerá jeho podání byla soudu řádně doručena. Rovněž byly stěžovateli doručeny všechny písemnosti odesílané soudem, což dokládají doručky založené ve spise, jež jsou opatřeny vlastnoručním podpisem stěžovatele. Ani z vlastní úřední činnosti není krajskému soudu známo, že by ze strany žalované došlo k zatajení či ztrátě korespondence v jakémkoli dalším řízení vedeném u krajského soudu ve věcech žalob podaných stěžovatelem. Krajský soud proto pokládal stěžovatelovu obavu za ryze spekulativní. Stěžovatel podal žalobu řádným způsobem, žaloba obsahovala všechny zákonem stanovené náležitosti, jasně vymezovala zásah, který stěžovatel pokládal za nezákonný, a obsahovala řádně formulovaný petit. Z podané žaloby je dle krajského soudu zřejmé, že stěžovatel je svých procesních práv, rozhodné právní úpravy i judikatury dostatečně znalý. V domáhání se ochrany mu zjevně nebrání ani výkon trestu odnětí svobody, proto uzavřel, že ustanovení zástupce není pro řízení nezbytně potřebné.

III. Kasační stížnost a vyjádření žalované

[4] V kasační stížnosti stěžovatel uvedl, že sice může ve výkonu trestu odnětí svobody činit písemná podání a přijímat písemnosti, nemůže se však účastnit úkonů, ke kterým je nutná jeho osobní přítomnost. Příkladem uvádí nahlížení do spisu, pořizování výpisů či opisů a obstarávání nezbytných podkladů. Bez nahlédnutí do spisu se nemůže seznámit s obsahem příloh žalované, nemůže ani zjistit, jaké přílohy spis obsahuje. Má sice formálně procesní způsobilost v plném rozsahu, fakticky je však jeho způsobilost omezena. V řízení je oproti žalované znevýhodněn a nemá zajištěno rovné postavení. Soud proto nesprávně posoudil právní otázku, zda je ustanovení zástupce skutečně potřebné, neboť stěžovatel svá práva nemůže hájit neomezeně v plném rozsahu.

[5] Žalovaná ve vyjádření ke kasační stížnosti uvedla, že stěžovatelovy obavy ze zatajování úřední korespondence považuje za nepřijatelné a rezolutně je odmítá. Obavy nemají žádné opodstatnění a bez nadsázky je možné je označit za absolutní nonsens. Stěžovatel vede nespočet soudních řízení napříč celou soudní soustavou a nikdy nebylo shledáno, že by snad neobdržel úřední korespondenci. Skutečností, že se stěžovatel nachází ve výkonu trestu odnětí svobody, není jeho procesní způsobilost nijak omezena. Pokud jde o nahlížení do spisu, na jeho návrh mu jistě budou soudem zasílány i ty dokumenty, které soud běžně nezasílá. Závěr o nezbytnosti zastoupení advokátem jen proto, že se stěžovatel nachází ve výkonu trestu, je bez dalšího zcela nepřipustný. Dle žalované je stěžovatel schopen domáhat se ochrany svých práv sám a neustanovením zástupce není fakticky nijak dotčen. Žalovaná také poznamenala, že stěžovatel neměl být osvobozen od soudních poplatků, neboť jeho návrh ve věci je zjevně neúspěšný.

IV. Posouzení věci Nejvyšším správním soudem

[6] Nejvyšší správní soud přezkoumal formální náležitosti kasační stížnosti a shledal, že kasační stížnost byla podána včas a směřuje proti rozhodnutí, proti němuž je podání kasační stížnosti přípustné.

pokračování

[7] Ohledně otázky placení soudního poplatku a splnění podmínky dle § 105 odst. 2 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“), v podobě povinného zastoupení stěžovatele advokátem Nejvyšší správní soud uvádí, že podáním kasační stížnosti proti procesnímu rozhodnutí krajského soudu (s výjimkou procesního rozhodnutí, kterým se řízení o žalobě končí) nevzniká stěžovateli poplatková povinnost; srov. usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 9. 6. 2015, č. j. 1 As 196/2014 - 19, publ. pod č. 3271/2015 Sb. NSS. Napadené usnesení nepochybně právě takovým procesním rozhodnutím je, zaplacení soudního poplatku za kasační stížnost tudíž Nejvyšší správní soud nepožadoval. Z citovaného usnesení rozšířeného senátu současně plyne, že ač je povinné zastoupení stěžovatele bez příslušného právního vzdělání advokátem obecně jednou ze základních podmínek řízení o kasační stížnosti, § 105 odst. 2 s. ř. s. se neuplatní v případech, kdy kasační stížnost směřuje proti procesnímu rozhodnutí učiněnému v řízení o žalobě, jež slouží toliko k zajištění podmínek řízení nebo jeho řádného průběhu. Takovým typem rozhodnutí je i nyní napadené usnesení, jak již bylo uvedeno výše. V daném případě tak ani podmínka povinného zastoupení stěžovatele advokátem splněna být nemusí.

[8] Nejvyšší správní soud proto přistoupil k meritornímu posouzení kasační stížnosti a přezkoumal napadené usnesení krajského soudu v souladu s § 109 odst. 3 a 4 s. ř. s., vázán rozsahem a důvody, které uplatnil stěžovatel, přičemž neshledal vady, k nimž by musel přihlídnout z úřední povinnosti, a dospěl k následujícímu závěru.

[9] Kasační stížnost není důvodná.

[10] Podstatou kasační stížnosti je otázka, zda stěžovatel nezbytně potřebuje k hájení svých práv v řízení před krajským soudem zástupce, tedy splnění jedné ze dvou podmínek pro ustanovení zástupce podle § 35 odst. 10 s. ř. s.

[11] Nejvyšší správní soud ze spisu ověřil, že podaná žaloba skutečně prokazuje, že stěžovatel je schopen hájit si svá práva sám, jak uvedl v napadeném usnesení krajský soud. Stěžovatel v žalobě jasně vymezuje, v čem spatřuje nezákonný zásah, žaloba obsahuje podrobné odůvodnění s odkazy na relevantní právní úpravu. Stěžovatel odkazuje na judikaturu Ústavního soudu, Nejvyššího správního soudu a také na komentářovou literaturu. V petitu žaloby pak přesně označuje, čeho se domáhá. To vše dokládá jeho dobrou právní orientaci. Nejvyšší správní soud proto nemá důvod se od závěrů krajského soudu jakkoli odchýlovat.

[12] Svou schopnost samostatně hájit svá práva ostatně stěžovatel prokázal opakovaně i v minulosti. K těmto závěrům Nejvyšší správní soud dospěl např. v rozsudku ze dne 22. 11. 2017, č. j. 2 As 346/2017 - 13, ze dne 9. 11. 2017, č. j. 4 As 204/2017 - 23, nebo ze dne 28. 2. 2020, č. j. 5 As 473/2019 - 22.

[13] Hrozbu zmaření účelu řízení nedoručováním písemností ze strany žalované, vyjádřenou v návrhu na ustanovení zástupce, považuje Nejvyšší správní soud shodně jako krajský soud za zcela nepodloženou. V průběhu řízení před krajským soudem (ani v průběhu dalších řízení, která stěžovatel vede) nedošlo k jediné situaci, ve které by stěžovatel neobdržel jemu určené písemnosti. Soudní spis obsahuje doručky, které prokazují řádné doručení všech písemností, a není proto žádný důvod domnívat se, že by žalovaná vyvíjela jakoukoli snahu o zmaření řízení.

[14] Ohledně práva nahlížet do spisu pak Nejvyšší správní soud konstatuje, že dotčení tohoto práva nebylo důvodem, pro který stěžovatel podal návrh na ustanovení zástupce, a proto se k němu krajský soud blíže nevyjadřoval. Jinými slovy, v této části se kasační stížnost míjí s rozhodovacími důvody napadeného usnesení krajského soudu a Nejvyšší správní soud nevidí důvod, aby se jí podrobněji věnoval. V tomto ohledu považuje za nutné uvést pouze to, že stěžovatel není vůči žalované jakkoli znevýhodňován a samotná skutečnost, že se stěžovatel nachází ve výkonu trestu odnětí svobody, nepostačuje k ustanovení zástupce.

[15] Závěrem, zejména s ohledem na obsah vyjádření žalované ke kasační stížnosti, Nejvyšší správní soud připomíná, že předmětem napadeného usnesení krajského soudu byla otázka ustanovení zástupce, nikoli otázka osvobození od soudních poplatků, s níž souvisí i (minimálně implicitní) posouzení toho, zda se nejedná o návrh, resp. žalobu zjevně neúspěšnou (v takovém případě totiž soud žádost o osvobození od soudních poplatků zamítne - viz § 36 odst. 3 věta třetí s. ř. s.). S ohledem na uvedené se tedy Nejvyšší správní soud k této otázce, která se navíc míjí s kasační argumentací stěžovatele, vůbec nevyjadřoval.

V. Závěr a náklady řízení

[16] Nejvyšší správní soud shledal kasační stížnost jako nedůvodnou, a proto ji podle § 110 odst. 1 věty poslední s. ř. s. zamítl.

[17] O náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti Nejvyšší správní soud rozhodl podle § 60 odst. 1 věty první ve spojení s § 120 s. ř. s.; úspěšné žalované žádné náklady nad rámec běžné administrativní činnosti v tomto řízení nevznikly, proto jí Nejvyšší správní soud, byť by jí právo na náhradu nákladů řízení svědčilo, náhradu nákladů nepřiznal.

Poučení:

Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné (§ 53 odst. 3, § 120 s. ř. s.).

V Brně dne 27. března 2020

JUDr. Lenka Matyášová
předsedkyně senátu